

Національна академія наук України

ДЕРЖАВНА УСТАНОВА
«ІНСТИТУТ ХАРЧОВОЇ БІОТЕХНОЛОГІЇ ТА ГЕНОМІКИ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Директор ДУ «ІХБГ НАН України»
академік НАН України

 Ярослав БЛЮМ
наказ №22 від «22» травня 2026 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про аспірантуру

Державної установи «Інститут харчової біотехнології та геноміки
Національної академії наук України»

«СХВАЛЕНО» Вченою радою
ДУ «ІХБГ НАН України»
протокол № 15 від «29» листопада 2016 р.

протокол № 7 від «29» травня 2024 р.

протокол № 8 від «20» травня 2025 р.

Погоджено з Радою молодих вчених ДУ «ІХБГ НАН
України» протокол № 2 від «17» квітня 2026 р.

Київ -2026

Вступ

Це Положення про аспірантуру розроблено відповідно до:

- Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про академічну доброчесність»;
- Постанов Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії»;
- розпоряджень Президії Національної академії наук України від 25.04.2016 р. № 259 «Про діяльність наукових установ Національної академії наук України щодо надання освітніх послуг у сфері вищої освіти», від 17.04.2025 р. № 207 «Про затвердження порядків підготовки здобувачів ступеня вищої освіти доктора філософії з окремих навчальних дисциплін»;
- Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затвердженого постановами Кабінету Міністрів України від 29 квітня 2015 року № 266, від 07 липня 2021 року № 762, від 30 серпня 2024 р. № 1021;
- Положень провадження освітньої діяльності Державної установи «Інститут харчової біотехнології та геноміки Національної академії наук України» далі - ДУ «ІХБГ НАН України»).

Зміни та доповнення в Положення вносяться у зв'язку із змінами законодавства України.

1. Загальні положення

1.1. Підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації в пріоритетних сферах біологічних наук здійснюється ДУ «ІХБГ НАН України з 2008 року і є складовою системи неперервної освіти, яка реалізується в Інституті.

1.2. Аспірантура при ДУ «ІХБГ НАН України» створена розпорядженням Президії НАН України від 24 грудня 2008 року № 757 і веде підготовку наукових кадрів вищої кваліфікації за спеціальністю Е1 Біологія та біохімія (091 Біологія та біохімія / 091 Біологія) за ОНП «Біологія та біохімія» («Біотехнологія, Молекулярна генетика, Цитологія, клітинна біологія, гістологія»).

1.3. Відкриття й закриття аспірантури та контроль за її діяльністю здійснює Президія НАН України, науково-методичне керівництво та ліцензування діяльності - Міністерство освіти та науки України, акредитацію ОНП – Національне агенство забезпечення якості вищої освіти.

Навчання в аспірантурі здійснюється у денній формі (з відривом від виробництва) / заочній.

1.4. З 2016 року підготовка науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації здійснюється на основі ліцензії Міністерства освіти і науки України щодо здійснення освітньої діяльності закладу освіти у сфері вищої освіти (накази МОН України від 09.04.2025 № 30-л, від 16.01.2023 № 20-л, від 11.08.2016 № 966).

2. Мета і завдання аспірантури

- 2.1. Метою навчання в аспірантурі є підготовка фахівців, здатних розв'язувати комплексні проблеми біології у процесі проведення дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики у сферах клітинної біології та молекулярної генетики, геноміки та біоінформатики, молекулярної біотехнології рослин та біобезпеки, розробці нових молекулярних біотехнологій та нанобіотехнологій рослин, наукових засад ресурсозаощаджувальних технологій, пошуку нових видів харчових продуктів та біопалива з біомаси для розв'язання проблем у сферах діяльності господарській, медичній, раціонального природокористування.
- 2.2. Основним завданням аспірантури є забезпечення умов і можливостей для підготовки компетентних фахівців здатних до самостійного виконання оригінальних наукових досліджень, результати яких матимуть фундаментальне та практичне значення, сприятимуть розвитку нових технологій та рішенням проблем суспільства в аспекті сталого розвитку.
- 2.3. Область професійної діяльності випускників, що освоїли програму аспірантури, включає наукову та викладацьку діяльність в закладах науки, освіти усіх рівнів та бізнес-секторі у сфері біології та біохімії. Випускники можуть обіймати відповідні посади згідно класифікатора професій України (ДК 003: 2010) у наукових установах НАН України, закладах вищої освіти МОН України, підприємствах/лабораторіях біологічного, медичного профілю різної форми власності та підпорядкування.
- 2.4. Діяльність аспірантури узгоджується зі Статутом, Стратегією розвитку ДУ «ІХБГ НАН України» та визначається даним Положенням.

3. Порядок прийому до аспірантури

- 3.1. До аспірантури ДУ «ІХБГ НАН України» для здобуття наукового ступеня доктора філософії на конкурсній основі приймаються особи, які здобули ступінь магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) – 7 рівень Національної рамки кваліфікації (НРК7) та стан здоров'я яких не може стати на заваді виконання наукової складової.
- 3.2. Аспірантура реалізує очну форму навчання. Термін навчання в аспірантурі – 4 роки. Вікових обмежень немає.
- 3.3. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним (регіональним) замовленням здійснюється виключно в аспірантурі заочною (денною, вечірньою) формою здобуття освіти.
- 3.4. Прийом до аспірантури проходить щорічно у терміни, визначені МОН України та Президією НАН України.
- 3.5. ДУ «ІХБГ НАН України» розміщує на сайті Інституту оголошення про конкурсний прийом до аспірантури не пізніше ніж за 3 місяці до початку прийому із зазначенням наукової спеціальності, термінів та умов прийому, переліку необхідних документів.

3.6. Для проведення прийому до аспірантури створюється приймальна комісія ДУ «ІХБГ НАН України». Члени приймальної комісії призначаються директором ДУ «ІХБГ НАН України» із числа керівників наукових структурних підрозділів, а також передбачуваних наукових керівників аспірантів.

3.7. Вступники подають документи в електронній формі через особистий електронний кабінет вступника в ЄДЕБО на вебсайті за адресою <https://vstup.edbo.gov.ua/> .

У паперовій формі вступники повинні подати наступні документи:

- заява на вступ до аспірантури на ім'я директора;
- копія екзаменаційного листка ЄВІ;
- екзаменаційна картка до екзаменаційного листка ЄВІ, яка має містити результати складання ЄВІ;
- копія екзаменаційного листка ЄФВВ;
- екзаменаційна картка до екзаменаційного листка ЄФВВ, яка має містити результати складання ЄФВВ;
- копія диплома магістра (або спеціаліста);
- копія додатка до диплома магістра (або спеціаліста);
- мотиваційний лист, в якому зазначено усю інформацію щодо наукових досягнень вступника;
- копія паспорта або документа (одного з документів), що посвідчує особу, передбаченого Законом України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство, посвідчують особу чи її спеціальний статус»;
- копія ідентифікаційного коду;
- 2 копії військово-облікового документа (для військовозобов'язаних);
- 2 примірники роздрукованого документа РЕЗЕРВ+ (для військовозобов'язаних);
- чотири кольорові фотокартки (3x4 см);
- медичну довідку про стан здоров'я за формою № 086/о;
- дослідницьку пропозицію з обраного профілю навчання;
- копії опублікованих наукових праць і винаходів, сертифікатів, дипломів, грамот тощо (за наявності);
- згоду на збір та обробку персональних даних.

Паспорт, диплом про вищу освіту (з додатком) вступник пред'являє особисто.

3.8. Інститут зобов'язаний:

- ознайомити вступника зі своїм Статутом, ліцензією на здійснення освітньої діяльності, сертифікатом про акредитацію ОНП, з ОНП та іншими документами, що регламентують організацію і здійснення освітньої діяльності в аспірантурі;
- роз'яснити вступнику права і обов'язки аспіранта.

3.9. Факт ознайомлення вступника з Правилами прийому до аспірантури ДУ «ІХБГ НАН України», наявною ліцензією на освітню діяльність і сертифікатом про акредитацію, факт наявності/відсутності підстав для участі в конкурсі за результатами вступних іспитів фіксується в заяві вступника і підтверджується його особистим підписом при поданні заяви у паперовій формі.

3.10. Рішення про допуск до складання вступних іспитів до аспірантури виноситься приймальною комісією за результатами співбесіди, розгляду додаткової пропозиції та поданих наукових праць з урахуванням письмового висновку передбачуваного

наукового керівника, про що вступник до аспірантури повідомляється у тижневий термін.

Приймальна комісія може відмовити вступнику у допуску до складання вступних іспитів до аспірантури у зв'язку з неподанням у встановлений термін усіх або окремих вищенаведених документів або поданням їх після закінчення встановленого терміну.

3.11. Умовою допуску до вступних випробувань у ДУ «ІХБГ НАН України» є успішне складання ЄФВВ з методології наукових досліджень у 2025 році (для успішного складання випробування майбутнім аспірантам буде достатньо набрати як мінімум рейтингових балів) та успішне складання ЄВІ в 2023, або 2024, або 2025 роках з оцінкою за кожен з його блоків не менше ніж 150 балів;

3.12. Особа може вступати до аспірантури ДУ «ІХБГ НАН України» для здобуття ступеня доктора філософії на основі ступеня магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста) – 7 рівень Національної рамки кваліфікації (НРК7), здобутих за іншою спеціальністю за умови успішного проходження додаткового вступного випробування з урахуванням середнього бала документа про вищу освіту магістра чи спеціаліста.

3.13. Конкурсний відбір проводиться на основі конкурсного бала та розгляду мотиваційних листів відповідно до Правил прийому. Конкурсний бал розраховується як сума балів за вступні випробування та інші показники конкурсного відбору.

3.14. Мінімальне значення кількості балів із вступних випробувань (конкурсного бала), з якими вступник допускається до участі у конкурсному відборі складає **60 балів**. Вступники, які набрали менше 60 балів, позбавляються права участі в конкурсі.

3.15. Особи, які без поважних причин (визнаних такими за рішенням Приймальної комісії) не з'явилися на вступні випробування у визначений розкладом час, особи, знання яких було оцінено балами нижче встановленого Правилами прийому мінімального значення, до участі в наступних вступних випробуваннях та у конкурсному відборі не допускаються. Перескладання вступних випробувань не допускається.

3.16. Особам, які допущені до складання вступних іспитів до аспірантури денної форми навчання, для підготовки та складання вступних іспитів надається один раз на рік додаткова оплачувана відпустка за місцем основної роботи з розрахунку 10 днів на кожний вступний іспит.

До відпустки не включається час проїзду від місця роботи вступника до місця знаходження аспірантури і назад. Витрати на проїзд та проживання несе вступник. Документом, який засвідчує право вступника до аспірантури на додаткову оплачувану відпустку, є повідомлення приймальної комісії за підписом директора ДУ «ІХБГ НАН України» про допуск вступника до складання вступних іспитів.

3.17. На підставі результатів вступних іспитів до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника.

У разі одержання однакових оцінок переважне право при зарахуванні до аспірантури мають вступники, рекомендовані до вступу до аспірантури вченою радою певного вищого навчального закладу (факультету) чи наукової установи, які успішно закінчили магістратуру, або які склали всі чи декілька кандидатських іспитів.

Зарахування до аспірантури проводиться наказом директора ДУ «ІХБГ НАН України».

Про зарахування до аспірантури або про відмову в зарахуванні до аспірантури вступник повідомляється в п'ятиденний термін із дня прийняття приймальною комісією відповідного рішення. Дата зарахування до аспірантури є датою початку підготовки аспіранта.

3.18. Після закінчення прийому до аспірантури директор ДУ «ІХБГ НАН України» у п'ятиденний термін подає до Президії НАН України звіт про виконання плану прийому до аспірантури за рахунок державного замовлення.

3.17. Керівники підприємств, установ і організацій зобов'язані звільнити з роботи осіб, зарахованих до аспірантури з відривом від виробництва, в необхідний для своєчасного прибуття на навчання термін. Підставою для звільнення з роботи є копія наказу про зарахування особи до аспірантури.

4. Порядок навчання аспірантів

4.1. Взаємозобов'язання аспірантів, підготовка яких здійснюється за державним замовленням, та ДУ «ІХБГ НАН України» визначаються в угоді, якою передбачається своєчасне закінчення роботи над дисертацією, забезпечення відповідних умов праці тощо та відповідальність сторін у разі невиконання умов цієї угоди.

4.2. Підготовка аспірантів понад державне замовлення здійснюється на підставі контрактів, укладених між ДУ «ІХБГ НАН України» та вступниками (установами, організаціями та підприємствами, що направили їх на навчання), якими передбачається повне відшкодування витрат на їх підготовку.

4.3. Термін навчання в аспірантурі очної форми навчання складає чотири роки. В окремих випадках вчена рада ДУ «ІХБГ НАН України» може встановлювати термін навчання в аспірантурі диференційовано - від одного до чотирьох років з урахуванням обсягу наукового доробку і ступеня готовності дисертації. До терміну навчання в аспірантурі не включається період хвороби (тривалістю понад один місяць), знаходження у відпустці у зв'язку з вагітністю і пологами, по догляду за дитиною до досягнення трирічного віку, а також за відсутністю з інших поважних причин, передбачених законодавством України.

4.4. Особам, зарахованим за державним замовленням, стипендія призначається з дня їх зарахування; аспірантам, які навчаються в аспірантурі за контрактом, стипендія не виплачується.

4.4 Аспірантам можуть бути призначені в установленому порядку іменні стипендії, засновані на честь видатних діячів науки, культури, освіти, громадських діячів, а також засновані Президентом України, Кабінетом Міністрів України, а також державними і недержавними органами, підприємствами, установами і організаціями.

4.5 Аспіранти у межах академічної мобільності можуть бути направлені до провідних вітчизняних і закордонних наукових центрів. Витрати, пов'язані з їх відрядженням, проводяться згідно із законодавством України.

4.6. Здобувачі виконують обов'язки та користуються правами, що визначені Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», відповідними Положеннями ДУ «ІХБГ НАН України», а також можуть мати:

- вільний доступ до всіх видів відкритої науково-технічної інформації, наявної у закладах, бібліотеках і державних архівах України;

- отримання методичного і змістовного наукового консультування (керівництва) щодо власного дослідження від наукового консультанта (керівника/керівників);
- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;
- академічну мобільність та наукове стажування, що реалізуються відповідно до законодавства;
- академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;
- трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.

4.7. Аспірант зобов'язаний:

- дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі, встановлених закладом, «Етичного кодексу вченого України»;
- виконувати індивідуальний навчальний план та план наукової роботи та двічі на рік звітувати про хід його виконання на засіданні відділу, лабораторії чи іншого визначеного підрозділу ДУ «ІХБГ НАН України»;
- підготувати свої наукові досягнення у вигляді дисертації та у встановлений термін захистити дисертацію;
- дотримуватися Статуту й правил внутрішнього розпорядку ДУ «ІХБГ НАН України».

4.8. Здобувачі можуть брати участь у конкурсах на отримання грантової підтримки наукових досліджень та стипендій, заснованих на честь видатних діячів науки, освіти, культури, громадських діячів, а також заснованих Президентом України, Кабінетом Міністрів України, державними чи недержавними органами, підприємствами, установами чи організаціями.

4.9. Аспірант може бути відрахованим з аспірантури за грубе порушення правил внутрішнього розпорядку ДУ «ІХБГ НАН України», за вчинення протиправних дій, а також за невиконання індивідуального плану роботи без поважних причин.

Рішення про відрахування аспіранта приймає Вчена рада ДУ «ІХБГ НАН України», на підставі якого аспірант відраховується з аспірантури наказом директора ДУ «ІХБГ НАН України».

Аспірант, який був зарахований до аспірантури за державним замовленням і відрахований через зазначені причини, відшкодовує вартість навчання згідно із законодавством України при повторному вступі за державним замовленням.

4.10. Аспірант у разі дострокового захисту дисертації відраховується з аспірантури з дати набрання чинності наказом директора про видачу диплома доктора філософії відповідно до законодавства з отриманням одноразової виплати в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті на відповідний рік підготовки.

4.11. Кількість аспірантів, прикріплених до наукового керівника – доктора наук, не повинна перевищувати 5 осіб одночасно (разом із докторантами), а для наукового керівника – кандидата наук – 3 осіб, включаючи аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням.

На здійснення наукового керівництва відводиться щороку 50 академічних годин на одного аспіранта.

4.12. Тема дисертації та індивідуальний план роботи аспіранта після обговорення на засіданні відповідного науково-дослідного структурного підрозділу затверджуються

вченою радою ДУ «ІХБГ НАН України» не пізніше двомісячного терміну після зарахування його до аспірантури.

- 4.13. Аспірант працює за індивідуальним планом роботи, не менше ніж два рази на рік звітує про його виконання на засіданні відповідного наукового структурного підрозділу і на засіданні вченої ради. За результатами атестації відповідним наказом директора ДУ «ІХБГ НАН України» аспірант переводиться на наступний рік навчання або відраховується з аспірантури.
- 4.14. Вчена рада ДУ «ІХБГ НАН України» зобов'язана не менш як один раз на рік розглядати питання щодо підготовки наукових і науково-педагогічних кадрів, переглядати склад наукових керівників та усувати від наукового керівництва осіб, які не забезпечують своєчасної і якісної підготовки аспірантів.

5. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі

- 5.1. Аспіранту протягом місяця з дати наказу директора ДУ «ІХБГ НАН України» про зарахування призначається науковий керівник з числа наукових працівників, які мають науковий ступінь та відповідну наукову кваліфікацію.

Науковий керівник здійснює наукове керівництво за науковою роботою аспіранта над дисертацією, проведенням його власного наукового дослідження, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи і відповідає перед вченою радою закладу за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта науковому керівникові щороку відводиться навантаження у межах основного навантаження.

Рішенням вченої ради аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом навантаження та обов'язків між ними або змінено наукового керівника.

- 5.2. З метою забезпечення ефективної підготовки здобувача ДУ «ІХБГ НАН України» змінює наукового керівника, зокрема у разі:

- припинення ним трудової діяльності на наукових посадах;
- неспроможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я або його смерті;
- невиконання своїх обов'язків;
- відмови надавати висновок за результатами наукового керівництва;
- прийняття в установленому порядку рішення про позбавлення права участі в підготовці та/або атестації наукових кадрів;
- притягнення до академічної відповідальності за порушення академічної доброчесності відповідно до законодавства;
- спільного бажання наукового керівника і здобувача;
- в інших випадках, передбачених законодавством.

- 5.3. Освітньо-наукова програма «Біологія і біохімія» («Біотехнологія, Молекулярна генетика, Цитологія, клітинна біологія, гістологія»), за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії, складається з освітньої та наукової складових. Освітня складова ОПН спрямована на досягнення 8 рівня Національної рамки кваліфікацій та містить інформацію про перелік та обсяг освітніх компонентів у

кредитах ЄКТС (48 кредитів ЄКТС), їх послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

ОПН є основою для формування аспірантом індивідуального навчального плану та індивідуального плану наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою закладу протягом двох місяців з дня зарахування особи до закладу для підготовки в аспірантурі.

5.4. Індивідуальний навчальний план містить перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі не менш як 25 % кількості кредитів освітньої компоненти ЄКТС. Аспірант може змінювати свій індивідуальний навчальний план за погодженням із своїм науковим керівником у порядку, який затверджується вченою радою.

5.5. Вивчення аспірантами ДУ «ІХБГ НАН України» освітніх компонентів здійснюється на базі інституту, дисциплін «Іноземна мова професійного спрямування» та «Філософія науки і культури» – в Центрі наукових досліджень та викладання іноземних мов Національної академії наук України і Центрі гуманітарної освіти Національної академії наук України відповідно, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність – на базі інших закладів.

Протягом дії правового режиму воєнного стану в Україні до індивідуального навчального плану аспіранта (ад'юнкта) третього року підготовки денної форми здобуття освіти включається єдиний державний залік з української та іноземної мов для академічних цілей як обов'язковий підсумковий контроль з використанням організаційно-технологічних процесів зовнішнього незалежного оцінювання, який проводиться в порядку, визначеному МОН.

5.6. Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення ДУ «ІХБГ НАН України» рішення про відрахування аспіранта.

5.7. Наукова складова освітньо-наукової програми є її невід'ємною частиною, що реалізується у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта та передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації відповідно до вимог згідно із законодавством.

Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи.

Індивідуальний план наукової роботи та тема дисертації погоджуються здобувачем з його науковим керівником (керівниками) і після обговорення відділом, лабораторією затверджуються вченою радою ДУ «ІХБГ НАН України» протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до аспірантури. У разі потреби тема дисертації може бути уточнена та затверджена у новій редакції після обговорення відділом, лабораторією.

5.8. Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант повинен виконати освітню і наукову складові освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, опублікувати наукові публікації за

темою дисертації, підготувати дисертацію та пройти процедуру атестації разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

5.9. ДУ «ІХБГ НАН України» в установленому порядку може прийняти рішення про визнання набутих аспірантом в іншому закладі компетентностей, здобутих результатів навчання, кредитів ЄКТС, передбачених освітньо-науковою програмою, та визначити академічну різницю (у разі потреби).

5.10. Аспіранти можуть бути переведені до іншого закладу, якщо ДУ «ІХБГ НАН України» не має акредитованої ОНП:

- 1) на навчання за державним або регіональним замовленням, якщо вони навчаються у закладі за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб;
- 2) на навчання за контрактом за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб, якщо вони навчаються у закладі за державним або регіональним замовленням;
- 3) на підготовку за акредитованою ОНП з іншої спеціальності, що є реалізацією їх права обирати види, напрями і засоби наукової і науково-технічної діяльності відповідно до своїх інтересів, творчих можливостей та загальнолюдських цінностей.

5.11. Аспіранти, підготовка яких здійснювалася за рахунок коштів державного бюджету, у разі переведення до іншого закладу користуються пріоритетним правом на місця державного (регіонального) замовлення за умови наявності вакантних місць. У разі відсутності таких місць аспіранти за їх згодою можуть бути переведені на навчання за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб.

Переведення аспірантів (ад'юнктів) здійснюється в межах ліцензованого обсягу закладу.

На першому році навчання переведення аспірантів (ад'юнктів) забороняється.

5.12. Якщо ДУ «ІХБГ НАН України» не отримав сертифіката про акредитацію ОНП або у ДУ «ІХБГ НАН України» закінчився строк дії сертифіката про акредитацію ОНП, здобувач переводиться до іншого закладу, в якому відповідна ОНП акредитована.

Для цього здобувач подає на ім'я директора ДУ «ІХБГ НАН України» заяву про відрахування у зв'язку з переведенням до іншого закладу і видачу академічної довідки. Здобувач може надіслати заяву в електронній формі з накладенням кваліфікованого електронного підпису. Заява розглядається ДУ «ІХБГ НАН України» протягом двох тижнів.

Одержавши академічну довідку, здобувач звертається із заявою про зарахування у порядку переведення до керівника того закладу, до якого він переводиться. Здобувач може надіслати заяву в електронній формі з накладенням кваліфікованого електронного підпису. До заяви додається академічна довідка чи її сканкопія. Заява про зарахування у порядку переведення розглядається закладом, до якого переводиться здобувач, протягом двох тижнів. У разі позитивного розгляду заяви керівник закладу, до якого переводиться здобувач, видає наказ, згідно з яким здобувач допускається до занять, а до ДУ «ІХБГ НАН України» надсилає запит щодо передачі його особової справи.

Керівник закладу, до якого переводиться здобувач, може відмовити йому у зарахуванні у порядку переведення в таких випадках:

- перевищення ліцензованого обсягу за відповідним рівнем вищої освіти або відповідної ОНП;

- академічна довідка містить інформацію, що засвідчує низький теоретичний рівень підготовки здобувача;
- ОНП, яку виконував здобувач, відрізняється від ОНП, за якою здійснюється підготовка в закладі, до якого він переводиться.

Директор ДУ «ІХБГ НАН України», отримавши запит, протягом тижня видає наказ про відрахування здобувача у зв'язку з його переведенням, після чого протягом десяти робочих днів особова справа здобувача разом з копією наказу (витягом із наказу) про відрахування, засвідченою в установленому порядку, передається до закладу, до якого переводиться здобувач. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

У ДУ «ІХБГ НАН України» залишаються копії академічної довідки та особової справи здобувача.

Керівник закладу, до якого переводиться здобувач, після одержання особової справи видає наказ про його зарахування у порядку переведення. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

5.13. Стан підготовки дисертації здобувача до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників).

Не пізніше ніж протягом дев'яти місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою освітньо-науковою програмою здобувач:

- 1) отримує довідку про виконання освітньо-наукової програми і висновок наукового керівника (керівників) з оцінкою роботи здобувача у процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи та індивідуального навчального плану;
- 2) звертається до структурного підрозділу ДУ «ІХБГ НАН України», що здійснює підготовку здобувача, з письмовою заявою про отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації. До заяви додаються дисертація в друкованому вигляді та електронній формі, наукові публікації (або їх копії), в яких висвітлено наукові результати дисертації, довідка про виконання освітньо-наукової програми та висновок наукового керівника (керівників).

5.14. З метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації не пізніше ніж через місяць з дня надходження заяви проводиться публічна презентація здобувачем наукових результатів дисертації та її обговорення на засіданні базового структурного підрозділу ДУ «ІХБГ НАН України», що здійснює підготовку здобувача. Результати обговорення та проведення презентації відображаються у висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації, який підписується головою на засіданні структурного підрозділу закладу. Висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації надається здобувачеві не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня проведення презентації.

У разі отримання негативного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач може повторно звернутися до структурного підрозділу закладу не пізніше ніж протягом шести місяців до завершення нормативного строку навчання за акредитованою ОНП з письмовою заявою про отримання такого висновку після доопрацювання дисертації або на поновлення в закладі для завершення виконання відповідної ОНП у разі відрахування.

5.15. За наявності позитивного висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації здобувач звертається до вченої ради ДУ «ІХБГ НАН України» з письмовою заявою про утворення разової спеціалізованої вченої ради не пізніше ніж протягом двох тижнів з дня отримання зазначеного висновку.

Утворення разової спеціалізованої вченої ради ДУ «ІХБГ НАН України» та присудження нею здобувачеві ступеня доктора філософії здійснюється відповідно до Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії.

5.16. Підготовка в аспірантурі завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій вченій раді.

5.17. Особа, яка була відрahована із аспірантури ДУ «ІХБГ НАН України» у зв'язку із завершенням навчання за відповідною освітньо-науковою програмою без захисту дисертації, може вступити до закладу повторно.

Особа, яка раніше проходила підготовку в аспірантурі ДУ «ІХБГ НАН України» за державним (регіональним) замовленням, може повторно вступити для підготовки в аспірантурі за державним (регіональним) замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, відповідно до законодавства.

Здобувач, який був відрahований із аспірантури ДУ «ІХБГ НАН України» до завершення навчання за власним бажанням, на підставі невиконання індивідуального навчального плану, порушення умов договору (контракту), укладеного між закладом вищої освіти та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує таке навчання, або у зв'язку з іншими випадками, передбаченими законом, може бути поновлений на навчання у цьому закладі на той рік підготовки, з якого здобувач був відрahований, в межах ліцензованого обсягу.

6. Фінансові умови

6.1. Фінансування підготовки здобувачів вищої освіти в ДУ «ІХБГ НАН України» здійснюється:

- за рахунок видатків державного бюджету (державне замовлення) та за рахунок видатків місцевих бюджетів (регіональне замовлення);
- за кошти фізичних та/або юридичних осіб (на умовах договору, зокрема, за кошти грантів, які отримав заклад вищої освіти на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії);
- за ваучерами.

6.2. Громадяни України мають право безоплатно (за кошти державного або місцевого бюджету) здобувати вищу освіту в ДУ «ІХБГ НАН України» на конкурсній основі відповідно до стандартів вищої освіти, якщо ступінь доктора філософії громадянин здобуває вперше. Фінансування навчання за державним або регіональним замовленням здійснюється в межах строку навчання за навчальним планом відповідної освітньої програми.

6.3. Громадяни України, які не завершили навчання за кошти державного бюджету або місцевого бюджету (за державним або регіональним замовленням) за певним ступенем вищої освіти, мають право повторного вступу для безоплатного здобуття вищої освіти в ДУ «ІХБГ НАН України» за умови відшкодування до державного бюджету коштів, витрачених на їх підготовку, відповідно до Порядку відшкодування коштів державного

або місцевого бюджету, витрачених на оплату послуг з підготовки фахівців, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26 серпня 2015 року № 658. Ця вимога не застосовується до учасників бойових дій.

6.4. Громадяни України мають право безоплатно здобувати вищу освіту за другою спеціальністю в ДУ «ІХБГ НАН України»:

якщо за станом здоров'я вони втратили можливість виконувати службові чи посадові обов'язки за отриманою раніше кваліфікацією, що підтверджується висновками медико-соціальної експертної комісії, та в інших випадках, передбачених законом;

якщо мають направлення на навчання, видане державним (регіональним) замовником відповідно до законодавства.

6.5. Особи, які навчаються в ДУ «ІХБГ НАН України», мають право на навчання одночасно за декількома освітніми програмами у декількох закладах вищої освіти. Не допускається одночасне навчання за двома і більше освітніми програмами за державним або регіональним замовленням.

6.6. Проекти річних і перспективних планів прийому до аспірантури за державним замовленням розробляються ДУ «ІХБГ НАН України», затверджуються відповідно до чинного законодавства України і доводяться до Президії НАН України.

6.7. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється поза державним замовленням, визначається щорічно з урахуванням можливостей забезпечення кваліфікованого наукового керівництва.

6.8. Аспіранти мають право виконувати на оплачувану роботу (за сумісництвом) за умови виконання індивідуального плану підготовки.

7. Керівництво аспірантурою

7.1. Діяльність аспірантури ДУ «ІХБГ НАН України» регламентується основними законодавчими документами і матеріалами у сфері вищої освіти і підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації, відповідними Положеннями ДУ «ІХБГ НАН України».

7.2. Виконання і координація всіх видів робіт, пов'язаних з навчанням в аспірантурі, здійснюються відділом випусковим та аспірантури, очолюваним завідувачем, який призначається на посаду наказом директора і підпорядковується директору.

7.3. Щорічно відділ аспірантури представляє для Вченої ради інституту:

- звіт про роботу відділу аспірантури;
- розробку, оновлення, доповнення нормативно-правової бази освітньої діяльності Інституту.

8. Прикінцеві положення

Положення схвалюється рішенням вченої ради ДУ «ІХБГ НАН України» відповідно до законодавства та затверджується наказом директора ДУ «ІХБГ НАН України» і набуває чинності з моменту його затвердження.

Положення оприлюднюється на сайті ДУ «ІХБГ НАН України». Пропозиції щодо внесення змін і доповнень до затвердженого Положення мають право вносити науково-педагогічні працівники, здобувачі освіти, стейкхолдери. Отримані пропозиції аналізуються, структуруються та виносяться на розгляд вченої ради ДУ «ІХБГ НАН України». Після їх схвалення вченою радою ДУ «ІХБГ НАН України» затверджується нова редакція Положення наказом директора ДУ «ІХБГ НАН України». З моменту вступу в дію нової редакції Положення про організацію освітнього процесу в ДУ «ІХБГ НАН України», попереднє втрачає чинність.